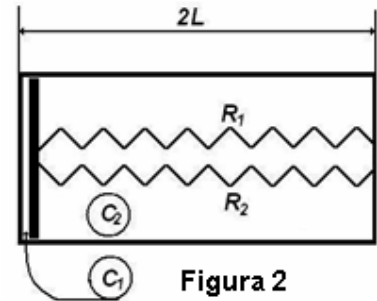

Problema a II-a (10 puncte)

Piston ... cu arcuri

Un cilindru închis la ambele capete, cu aria secțiunii transversale S este complet vidat. În interiorul cilindrului se află un piston de grosime neglijabilă, care se poate mișca fără frecări. În poziția inițială a pistonului, compartimentul C_1 are lungimea neglijabilă, iar compartimentul C_2 are lungimea $2L$ (figura 2). În această situație, resorturile ideale identice R_1 și R_2 fixate între pistonul mobil și capătul cilindrului sunt nedeformate.

Figura 2

Se introduc lent ν_1 moli de gaz ideal monoatomic în compartimentul C_1 . La sfârșitul acestei operații pistonul se află la mijlocul cilindrului. Temperatura gazului este în acest caz T_1 . După realizarea acestei stări, numită în continuare starea 1, cantitatea de gaz din compartimentul C_1 rămâne neschimbată, compartimentul C_2 rămâne vidat și gazul din compartimentul C_1 suferă următoarele procese:

A. Se încălzește (printr-un proces cvasistatic) gazul până în starea 2, când lungimea compartimentul C_1 devine $3L/2$.

B. Se blochează pistonul și apoi se scade temperatura până în starea 3 când presiunea gazului este de două ori mai mică decât în starea 2.

În momentul atingerii stării 3, resortul R_2 se rupe, astfel încât în continuare, asupra pistonului acționează numai resortul R_1 .

C. Se deblochează pistonul și se răcește (printr-un proces cvasistatic) gazul până în starea 4 când lungimea compartimentul C_1 devine L .

D. Se blochează din nou pistonul și se încălzește din nou gazul până în starea 5, când presiunea gazului este dublă față de cea din starea 4.

Consideră cunoscute ν_1 , T_1 , S , L , constanta gazelor perfecte R și căldura molară la volum constant a gazului ideal monoatomic $C_v = \frac{3}{2}R$.

a. Determină expresia constantei elastice a unui resort, k .

b. Dedu expresia raportului $\frac{p}{V}$ dintre presiunea și volumul gazului, pentru o poziție oarecare, x , $L < x < \frac{3L}{2}$

a pistonului în cursul procesului A.

c. Reprezintă grafic procesele A, B, C, D într-un sistem de coordonate presiune – volum.

d. Determină expresia lucrului mecanic total schimbat de gazul din compartimentul C_1 cu exteriorul, în cursul proceselor A, B, C, D.

e. Dedu expresia căldurii totale primite de gaz.

Soluție - Problema a II-a

a. După introducerea gazului, în starea descrisă, volumul gazului este

$$V_1 = S \cdot L \quad (1)$$

Forța care acționează asupra pistonului din partea celor două arcuri este

$$F = 2 \cdot k \cdot L \quad (2)$$

Presiunea determinată de piston este

$$p_1 = \frac{F}{S} = \frac{2 \cdot k \cdot L}{S} \quad (3)$$

Ecuția de stare se scrie pentru gazul din compartimentul C_1 sub formele

$$\begin{cases} p_1 \cdot V_1 = \nu_1 \cdot R \cdot T_1 \\ \frac{2 \cdot k \cdot L}{S} \cdot S \cdot L = \nu_1 \cdot R \cdot T_1 \end{cases} \quad (4)$$

astfel încât

$$k = \frac{\nu_1 \cdot R \cdot T_1}{2 \cdot L^2} \quad (5)^*$$

b. În procesului A, pentru oricare lungime x , $L < x < 3L/2$ a compartimentul C_1 raportul

$$\frac{p}{V} = \frac{2 \cdot k \cdot x}{S} \cdot \frac{1}{x \cdot S} = \frac{2 \cdot k}{S^2} = \frac{\nu_1 \cdot R \cdot T_1}{L^2 \cdot S^2} \quad (6)^*$$

este constant.

c. În starea 1, caracteristicile gazului sunt

$$\text{Starea 1} \Rightarrow \begin{cases} V_1 = S \cdot L \\ p_1 = \frac{2 \cdot k \cdot L}{S} \\ T_1 \end{cases} \quad (7)$$

Gazul trece în starea 2 prin procesul A a cărui ecuație este $p/V = \text{constant}$ proces care, în coordonate pV se reprezintă ca o dreaptă care trece prin origine.

În starea 2-a caracteristicile gazului sunt

$$\text{Starea 2} \Rightarrow \begin{cases} V_2 = \frac{3}{2} S \cdot L = \frac{3}{2} V_1 \\ p_2 = \frac{3 \cdot k \cdot L}{S} = \frac{3}{2} p_1 \\ T_2 = \frac{9}{4} T_1 \end{cases} \quad (8)$$

Procesul B este o transformare izocoră în care presiunea se înjumătățește. În starea finală, 3, caracteristicile gazului sunt

$$\text{Starea 3} \Rightarrow \begin{cases} V_3 = \frac{3}{2} S \cdot L = \frac{3}{2} V_1 \\ p_3 = \frac{3}{2} \cdot \frac{k \cdot L}{S} = \frac{3}{4} p_1 \\ T_2 = \frac{9}{8} T_1 \end{cases} \quad (9)$$

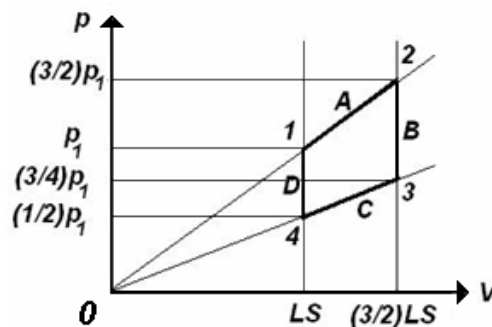
Procesul C este din nou un proces de tipul $p/V = \text{constant}$ proces care, în coordonate pV se reprezintă ca o dreaptă care trece prin origine. În starea finală a acestui proces

$$\text{Starea 4} \Rightarrow \begin{cases} V_4 = S \cdot L = V_1 \\ p_4 = \frac{k \cdot L}{S} = \frac{1}{2} p_1 \\ T_4 = \frac{1}{2} T_1 \end{cases} \quad (10)$$

Procesul D este din nou o izocoră în care presiunea crește de două ori; se ajunge la starea finală

$$\text{Starea 5} \Rightarrow \begin{cases} V_5 = S \cdot L = V_1 \\ p_5 = p_1 \\ T_5 = T_1 \end{cases} \quad (11)^*$$

Starea 5, finală, coincide cu starea 1. Șirul de transformări formează un ciclu. Respectivul ciclu este prezentat în figura de mai jos.

d. Din $L_{total} = \text{Aria}_{1234}$ se obține

$$L_{total} = \frac{1}{2} \left(\frac{p_1}{2} + \frac{3p_1}{4} \right) \cdot \frac{1}{2} L \cdot S = \frac{5}{16} v_1 \cdot R \cdot T_1 \quad (12)^*$$

e. În procesul A lucrul mecanic efectuat de gaz este

$$L_A = \frac{1}{2} \times \frac{5}{2} p_1 \times \frac{1}{2} LS = \frac{5}{8} p_1 V_1 = \frac{5}{8} v_1 R T_1 \quad (13)$$

Variația energiei interne în același proces este

$$\Delta U_A = v_1 \cdot \frac{3}{2} R \cdot (T_2 - T_1) = \frac{3}{2} \cdot v_1 \cdot R \cdot \frac{5}{4} T_1 = \frac{15}{8} \cdot v_1 \cdot R \cdot T_1 \quad (14)$$

Căldura primită în acest proces este

$$Q_A = \frac{5}{2} \cdot v_1 \cdot R \cdot T_1 \quad (15)$$

Sistemul primește căldură și în procesul D. Această căldură are valoarea

$$Q_D = \frac{3}{4} \nu_1 \cdot R \cdot T_1 \quad (16)$$

Căldura totală primită este

$$Q_{\text{primit}} = \frac{13}{4} \nu_1 \cdot R \cdot T_1 \quad (17)$$

Subiect și soluție propuse de:

*Delia DAVIDESCU – Centrul Național pentru Evaluare și Examinare – Ministerul Educației,
Cercetării, Tineretului și Sportului
Conf. univ. dr. Adrian DAFINEI - Facultatea de Fizică – Universitatea București*